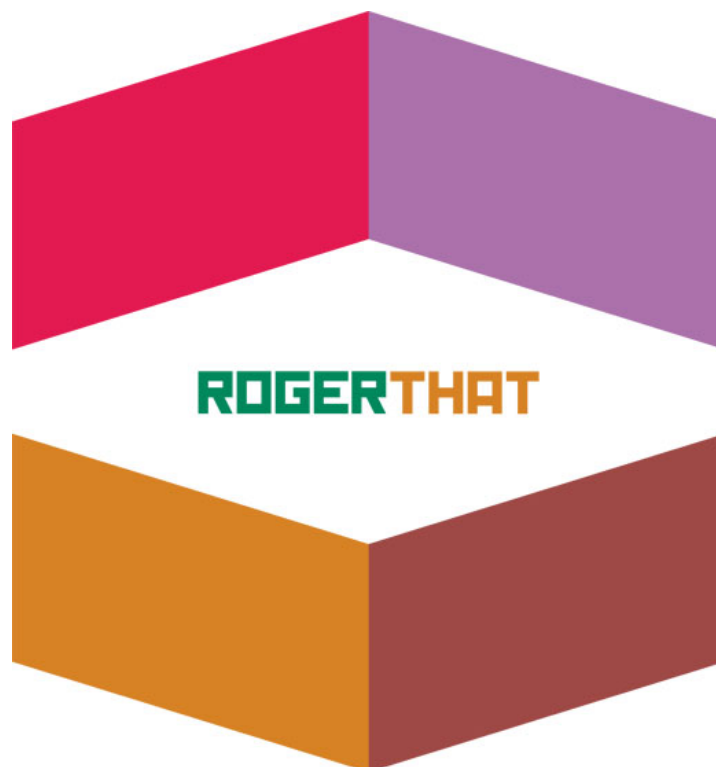

Hulp(hub) om de Hoek

LAAGDREMPELIGE INLOOPHUIZEN WAAR
JONGEREN VIA EEN VRIJETIJD SAANBOD
TOEGANG KRIJGEN TOT HET ZORGAANBOD

**BEKNOPTTE BELUJDSNOTA
ROGER THAT**

1-7-2019

Inhoudsopgave

INLEIDING	3
KADER.....	3
ACHTERGROND, STATISTIEKEN UIT ONDERZOEKEN EN CONCLUSIE.....	4
<i>Missie</i>	5
ADVIES	6
<i>Doelgroep</i>	6
<i>Concrete oplossingen in de vorm van inloophuizen</i>	7
<i>Basis voor succes</i>	8
<i>Unieke formule</i>	8
<i>Doelstellingen en ambities:</i>	9
<i>Verantwoording</i>	10

Hulphub om de hoek

Laagdrempelige inloophuizen waar jongeren
via een vrijetijdsaanbod
toegang krijgen tot passend zorgaanbod

Hulphub om de hoek

Laagdrempelige inloophuizen waar jongeren
via een vrijetijdsaanbod
toegang krijgen tot passend zorgaanbod

Inleiding

Roger That (hierna af te korten tot RT) is een initiatief van de Rogier Hulst Foundation¹. De stichting stelt zich ten doel om de wereld mentaal mooier en sterker te maken voor jongeren en met name de kwetsbare jongeren in de leeftijd van 11 tot en met 25 jaar.

Onder de werktitel "Roger That"² vraagt de stichting zich af hoe eraan bij te kunnen dragen dat jongeren zich beter begrepen voelen en meer aansluiting vinden in de samenleving.

Kader

- Veel jongeren hebben te maken met problemen van psychische (en/of psycho-sociale) aard;
- 40 % van de jongeren kampt met psychische klachten (stelt Mind);
- De populatie aan jongeren is bovenmatig vertegenwoordigd in de statistieken op gebied van geestelijke gezondheidsklachten op vrijwel alle fronten;
- Bij het meerjarig gemiddelde van het aantal gevallen van suicide, is een hoge concentratie waar te nemen bij deze leeftijdsgroep;
- De uitvoering van de transitie van de jeugdzorg, oogst niet enkel lof.
- De jeugdzorg kent nog altijd lange wachttijden.

Tegen deze achtergrond, gebaseerd op onderzoekscijfers zoals in 2016 door het Trimbos instituut gepubliceerd alsook latere cijfers die aanleiding vormden voor het ministerie van VWS voor een opdracht tot uitgebreid kwalitatief onderzoek door 113Zelfmoordpreventie, stelt RT:

De nood onder jongeren is zeer hoog!

RT geeft jongeren zelf een stem door naar hen te luisteren en in gesprek te gaan. Vanuit deze interactie met jongeren, met zorgverleners en andere deskundigen komen we tot een concept dat voor bovengenoemde problematiek een **oplossing** biedt, te weten:

Het realiseren van inloophuizen voor jongeren, hierna te noemen RT-huizen.

Vernieuwing binnen de juiste kaders. Het gezamenlijk streven van mensen voor zorg en zorg voor mensen, inclusief het kwaliteitskader jeugdzorg, (voortvloeiende uit de jeugdwet) wordt daarbij volledig onderschreven. Er wordt recht gedaan aan de ambitie voor de doorontwikkeling van de manier waarop jeugdzorg wordt georganiseerd (n.a.v. de transitie).

Wat RT betreft moet die ontwikkeling, in het belang van deze en komende generaties, in een stroomversnelling raken. Omdat achter de cijfers personen schuilgaan. We kennen, vanuit de foundation, de schrijnende verhalen van dichtbij. Voorbeelden van situaties die qua zorg betrekkelijk eenvoudig zoveel beter zouden (hebben) kunnen verlopen en zoveel persoonlijk leed zouden (hebben) kunnen besparen.

¹ De Rogier Hulst Foundation is in 2015 opgericht door Astrid van Vugt, toen zij haar creatieve, maar kwetsbare, zoon Rogier moest missen als gevolg van zijn zelfdoding, omdat hij zijn gevoel wilde uitschakelen en zijn gedachten wilde stopzetten en zo tot zijn besluit kwam om uit het leven te stappen. ² Roger, of Roger That staat in de internationale communicatie voor: "Ik hoor je, ik heb je begrepen".

Achtergrond, statistieken uit onderzoeken en conclusie

In Nederland kampt een aanzienlijk deel van de jongeren met psychische klachten en is er daarbij een groep met sociaal maatschappelijke klachten. Ze liggen niet altijd aan de oppervlakte. Jongeren worstelen soms in eenzaamheid met levensvragen. Hun strijd is niet altijd bekend bij ouders, vrienden of mentoren van school. Zonder juiste begeleiding vormen deze klachten een basis voor ernstige problemen in de volwassenheid. Jongeren zetten moeilijk de stap naar hulpverlening door angst, schaamte, onwetendheid en onzekerheid.

Onderzoek toont aan dat ruim 20% van de jongeren in Nederland kampt met psychische klachten, veel jongeren hebben ook sociaal-maatschappelijke klachten. Zeer weinig jongeren zoeken en/of vinden hulp voor de klachten die ze ervaren. Eerder ervaren ze een grote afstand tussen de manier waarop de hulp georganiseerd is en wat ze nodig hebben. Hierdoor zetten ze moeilijk de stap, kennen ze onvoldoende het aanbod en de procedures en vergt dit een inspanning waarvoor ze op die leeftijd nog onvoldoende toegerust zijn. Tegelijk ligt het niet voor de hand dat ze hiervoor hulp zouden vragen aan familie of sociale omgeving omwille van hun behoefte aan autonomie. Daarnaast spelen schaamte, onzekerheid en twijfel eveneens een rol. Ook dit is eigen aan de leeftijdsfase waarin jongeren en jongvolwassenen gaan zoeken, experimenteren maar tegelijk behoefte hebben aan veiligheid en heel dikwijls onzeker zijn over hun eigen identiteit.

Veel klachten vinden hun ontstaan in de periode naar adolescentie, indien dit niet in een vroeg stadium behandeld wordt, kan dit leiden tot ernstige problematieken in de volwassenheid. Sommige problemen zijn verbonden aan de leeftijdsfasen en verdienen een op maat gemaakte benadering. Andere problemen zijn sterk gecorreleerd aan de jongere, maar manifesteren zich gedurende deze leeftijdsfase door de nieuwe rollen en verwachtingen waarmee jongeren te maken krijgen. Deze problemen dienen snel geïdentificeerd te worden en verdienen een goede zorgtoeleiding.

- 75% van alle psychische problemen ontstaat voor het 25ste levensjaar en ongeveer de helft van de psychische stoornissen bij volwassenen ontstaat voor de leeftijd van 14 jaar.
- Onderzoek geeft aan dat 1 op de 5 jongeren kampt met somberheidsklachten. Uit publicaties van het Trimbos instituut, n.a.v. NEMESIS-2, blijkt dat adolescenten (jongeren in de leeftijdscategorie 18-24 jaar) het hoogste scoren op vrijwel alle categorieën van psychische klachten. Angststoornissen, aandachtstekorten en gedragsstoornissen, drank- en drugsmisbruik, maar ook depressie en zelfdoding. Ook blijkt dat bij benadering in 40% van het aantal zelfdodingen de persoon patiënt was in de specialistische gezondheidszorg (v. Voorhees - et al 2009). Voldoende argumenten om te veronderstellen dat er nog veel terreinwinst te boeken is.
- Zo'n 20 procent van de jongeren (in de leeftijd van 18-34) heeft last van psychische klachten. Dat blijkt uit een enquête van onderzoeksbureau GfK in opdracht van Interpolis. Vaak zijn die klachten zo ernstig, dat ze jongeren belemmeren in hun dagelijks leven.
- Onderzoeksbureau Newcom meldt in 2017 zelfs dat 40% van de jongeren kampt met psychische klachten zo stelt Mind.
- Jongeren uit onvolledige gezinnen hebben meer psychosomatische klachten, emotionele problemen, gedragsproblemen, hyperactiviteit en totale problemen dan jongeren uit volledige gezinnen.
Gezondheid en Welzijn van Scholieren, HBSC 2017

- Er is een trend waargenomen over jaren van significante toename van sociaal-emotionele problemen onder meisjes op het voortgezet onderwijs. Gezondheid en Welzijn van Scholieren, HBSC 2017
- De directe zorgkosten zijn zeer hoog:
 - € 1,6 miljard (in 2011); dat is ruim 8% van de totale kosten voor psychische aandoeningen en 2% van de totale kosten van de gezondheidszorg.
 - Kosten voor ziekteverzuim en verminderd functioneren op het werk: € 1,8 miljard per jaar; daarmee is depressie de duurste aandoening. (bron: Trimbos-instituut, 2016.)
- Na de noodkreet van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), heeft het kabinet extra geld beschikbaar gesteld voor de jeugdzorg. Het is er alles aan gelegen om dit op een efficiënte manier in te zetten.

Door eigen ervaring en onderzoek voelt de Rogier Hulst Foundation de urgentie om bij te dragen aan een betere leefomgeving en meer adequate hulp voor jongeren. Daarom heeft de stichting de volgende missie opgevat en geformuleerd voor **Roger That**:

Missie

Vanuit de diepe fundamentele overtuiging dat elke jongere recht heeft op een volwaardig bestaan en een veilige plek om zich te ontwikkelen, is RT gedreven om kansengelijkheid te bevorderen, door zich met name in te zetten voor kwetsbare jongeren.

RT maakt het recht op geestelijke gezondheid op een vertrouwde, laagdrempelige manier toegankelijk voor iedere jongere die daar behoefte aan heeft. RT maakt dit mogelijk vanuit de kruisbestuiving tussen vrije tijd, hulpverlening en multidisciplinaire samenwerking.

Advies

Vanuit de gesignaleerde nood voelen wij de schreeuwende behoefte om u en (andere) beleidsmakers ons concrete advies voor te leggen:

Het realiseren van inloophuizen voor jongeren; RT-huizen

Door gezamenlijke inspanning, inloophuizen voor jongeren creëren die zorgaanbod en vrijetijdsbesteding samenbrengen op een plek waar jongeren (zonder schroom) zullen komen en toegang tot de (specialistische) geestelijke gezondheidszorg beter zullen vinden. Waar zij op maat geholpen kunnen worden met de juiste zorg op het juiste moment en waar bovendien gewerkt zal worden aan **preventie** (dat in het aanbod zal worden geïntegreerd).

Door het **verbinden van bestaande initiatieven** en door duurzame samenwerking met zorgverleners en maatschappelijke partners te stimuleren en faciliteren vanuit een gezamenlijk streven willen we integrale en adequate zorg verlenen aan jongeren. Hierin willen we voorzien door onder een duidelijke noemer (herkenbare) inloophuizen te openen, waar jongeren zich welkom voelen en die huizen te bemannen met teams bestaande uit enthousiaste professionals, goed gemotiveerde jonge ervaringsdeskundigen en vrijwilligers in de zorg. Het is niet langer gangbaar om jongeren in hokjes en vakjes in te delen, hen te diagnosticeren of overmatig te medicaliseren. Het belang van de jongeren zelf staat centraal, en dat houdt in dat zij zich gehoord moeten voelen en dat aan hun wezenlijke behoeften tegemoet wordt gekomen.

De basiswaarden hierbij zijn: **participatie, verbinding en innovatie**.

RT integreert de acties 'Aandacht voor preventie en vroeg-detectie', 'Een duidelijke toegang tot de jeugdhulp' en 'Inzetten op vermaatschappelijking van de jeugdhulp' conform de ambitie van doorontwikkeling van de transitie jeugdzorg, als omschreven in de jeugdwet.

Voor RT staat het realiseren van inloophuizen hoog op de agenda, omdat RT ervan overtuigd is dat het effectief zal bijdragen aan de doorontwikkeling van de transitie.

De Rogier Hulst Foundation wil een spilfunctie vervullen en katalysator zijn in het centraal samenbrengen van een gebalanceerde mix van vrijetijdsaanbod, toerusting op het gebied van mentale weerbaarheid en het omgaan met levensvragen, toereikend en laagdrempelig zorgaanbod met begeleide doorverwijzing naar aanvullende zorg. Om zo specialistische zorg meer naar de voorkant te brengen.

Doelgroep

RT is er voor elke jongere in de leeftijdscategorie van 11 tot en met 25 jaar en in het bijzonder voor maatschappelijk en/of psychisch kwetsbare jongeren. In de huidige tijd groeien deze jongeren op in diversiteit. Dit is een goede stimulans voor een gebalanceerde ontwikkeling. RT engageert zich om cultuursensitief te enten op de uitdagingen van jongeren uit diverse kansengroepen. RT maakt het mogelijk dat jongeren zich ondersteund weten in het (her)verbinden met belangrijke leefwerelden en cultiveert positieve ervaringen van identiteit, beeldvorming, maatschappelijke integratie en inclusie.

Concrete oplossingen in de vorm van inloophuizen

RT wil door het realiseren c.q. faciliteren van laagdrempelige inloophuizen (uitnodigende broedplaatsen voor ontmoeting en creativiteit) vergezeld van een aanleunend digitaal platform, kwetsbare jongeren bereiken en ondersteuning bieden ter verbetering van hun (psychologisch) welbevinden. Een plek waar je kunt "'ont'-moeten", een luisterend oor vindt en waar de weg naar hulpverlening met de juiste begeleiding eenvoudig gevonden kan worden. RT wil middels de huizen toegang ontsluiten tot de (specialistische) geestelijke gezondheidszorg, door die te huisvesten en vanuit expertise warm aan te kunnen bevelen (over te dragen), zodat de routes waarin hulpverlening tot stand komt, niet alleen ernstig worden verkort, maar ook beter toegankelijk zijn.

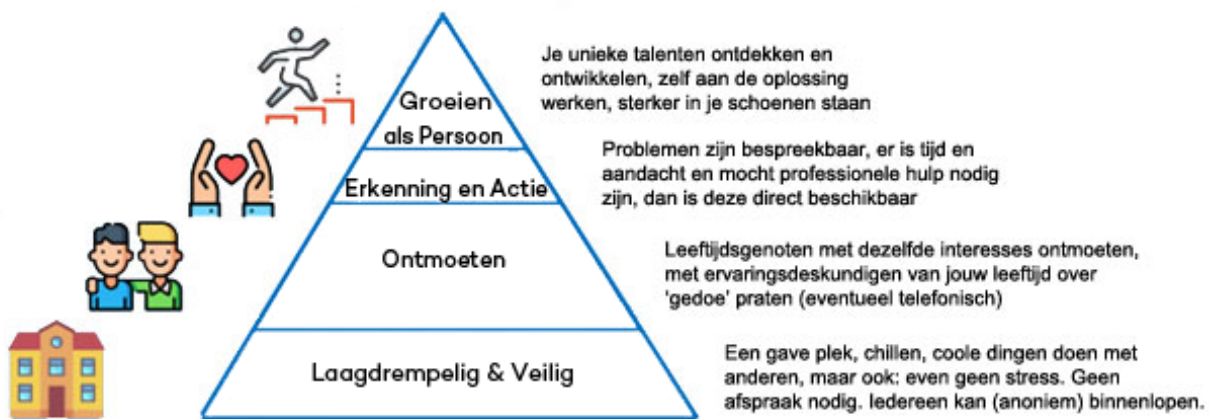
RT organiseert een plek, fysiek en online, waar jongeren geborgenheid, een veilige haven, kunnen vinden, gezien en gehoord worden. Vanuit deze plek kan RT haar vrijetijdsaanbod en netwerk inzetten in verbinding met een toegankelijk hulpaanbod op maat voor iedere jongere. Daartoe treedt RT op als katalysator van innovatieve samenwerking tussen jongeren zelf, de reguliere hulpverlening, niet-klassieke partners en de samenleving. Door in te zetten op ontmoeting en samenwerking tussen deze verschillende partners werkt RT versterkend en opbouwend voor de bestaande hulpverlening, eerder dan een zoveelste nieuw aanbod te creëren. Dit verhoogt de kans dat jongeren een toegankelijk aanbod vinden voor hun problemen en het versterkt bovendien de bestaande hulpverlening. De innovatieve samenwerking betekent winst op vlak van efficiëntie en op vlak van effectiviteit.

RT speelt ook een rol bij nazorg en "tussenzorg": het overbruggen van wachttermijnen of bij de omschakeling naar een andere vorm van hulp en zorg, reflectieruimte creëren, ondersteuning bij het keuzes maken en het volhouden van andere ondersteuning. RT biedt steunende sociale contacten met lotgenoten en jongerenwerkers en dag-invulling in een sfeer van beschikbaarheid, bekendheid en vertrouwen. RT heeft geen termijnen. Jongeren blijven welkom om steeds terug te komen, op elk moment van hun proces.

Kortom:

RT brengt het bestaande sterke zorgnetwerk samen op een plek waar jongeren al regelmatig komen.

Dit vertaalt zich in het volgende model:

Basis voor succes

De 10 basis-ingrediënten voor succes zijn naar onze fundamentele overtuiging o.a.:

1. *Intersectorale en multidisciplinaire samenwerking – synergie met sectorpartners*
2. *Samenwerking met reguliere hulpverlening en lokale overheden*
3. *Samenwerking met andere partners vanuit de brede samenleving*
4. *Samenwerking met vrijwilligers*
5. *Gevarieerd aanbod van vrijetijdsbesteding, hulp en zorg (laagdrempelig en toegankelijk)*
6. **Proeftuin voor verbinding en samenwerking (sociale cohesie)**
7. **Presentiebenadering - Benadering vanuit het perspectief van de jongere zelf.**
8. **Jongerenparticipatie (eigen inbreng en mate van zelf-regie)**
9. *Preventie en vroeg-detectie, de brug naar hulp en zorg, een rol in nazorg*
10. *Kwaliteitsborging door structureren in samenwerkingsverband RT Nederland*

Op een aantal ingrediënten hebben we nadruk gelegd omdat we die willen uitlichten, om te tonen waar het concept o.a. uniek in is. Al hebben de verschillende aspecten overlap met elkaar en zijn die met elkaar verweven in het model (zie pagina 7).

Wat we voor ogen hebben is echter dat jongeren zich zo thuis mogelijk zullen voelen, niet alleen in de inloophuizen, maar juist in de maatschappij en in deze wereld. Dat kunnen we alleen voor elkaar krijgen als het ons streven is om die maatschappij ook vriendelijker voor hen te maken. Dat begint met jongeren:

- tonen dat ze **waardevol**⁽⁷⁾ zijn , door naar hen te luisteren, zonder hen te veroordelen of direct te labelen, en door hen inspraak en invloed te geven;
- toerusten op het gebied van **mentale weerbaarheid**, bevorderen van mate van zelfredzaamheid^(7,8);
- stimuleren tot **zelfexpressie** en het ontwikkelen en nastreven van eigen idealen^(6,8);
- aanmoedigen om iets voor elkaar te betekenen en hen leren inzien hoe zeer dit ‘geven’ voldoening geeft en ook van grote **maatschappelijke waarde**^(6,8) is.

Unieke formule

De werking van de RT-huizen draagt bij aan de algemene preventie van psychische moeilijkheden door het bestrijden van risicofactoren en versterken van beschermende factoren bij jongeren. Er is aandacht voor de specifieke risicofactoren die bij adolescenten spelen: omgaan met groepsdruk, met media, het gebruik van tabak, alcohol, drugs. Op een laagdrempelige manier werken jongeren doorheen de ontmoetingen, gesprekken en activiteiten in RT aan hun zelfbeeld, hun probleemoplossend vermogen en communicatievaardigheden en is er aandacht voor hun fysieke gezondheid. Dit kan door het gevoel van veiligheid, erbij horen en steun te krijgen.

Vroeg-detectie binnen RT gaat over het herkennen van signalen die kunnen wijzen op een beginnend of een bestaand psychisch zoeken/lijden. De jongere brengt deze klacht niet rechtstreeks ter sprake maar hij/zij heeft een andere klacht bijvoorbeeld op lichamelijk of sociaal gebied. Vroeg-detectie is belangrijk omdat moeilijkheden in een vroeg stadium gemakkelijker kunnen aangepakt worden. We kunnen ervan uitgaan dat deze manier van werken niet alleen een preventieve werking of vroeg-detectie inhoudt ten aanzien van de jongeren zelf, maar ook een preventief karakter heeft op lange termijn. De RT-werking kan taboedoorbrekend werken naar de volwassenen in de omgeving van de jongeren (omgaan met emoties, met psychische moeilijkheden, suïcide-gedachten,...).

Het bijzondere aan het RT-model is de aanwezigheid en aanspreekbaarheid van multidisciplinaire expertise binnen de muren van de werking. De brug naar gespecialiseerde hulp en ondersteuning wordt op die manier niet ervaren als een extra te nemen drempel maar is impliciet aanwezig binnen de dagelijkse werking. Het aanbod beweegt zich tussen de jongeren. Waar nodig kan vervolgens soepel de overstap gemaakt worden van preventie en vroeg-interventie naar zorg. De nodige schakels in het netwerk kunnen vlot ingezet worden.

Doelstellingen en ambities:

- **In 2020 wordt het eerste RT huis geopend.**
- **In 2025 zal in iedere provincie een RT Inloophuis te vinden zijn.**
- **Uit dit project volgen de lokale projecten waar jongeren zelf betrokken worden in de realisatie van hun inloophuis, hierin ondersteund door de stuurgroep en lokale partijen.**
- **In 2022 is het digitaal platform volledig operationeel en 24/7 kan raadplegen.**
- **De RT inloophuizen helpen jongeren (meetbaar) om tot bloei te komen.**
- **Door monitoring Inzichtelijk maken (becijferen) dat het concept de maatschappij op termijn een besparing oplevert.**

Verantwoording

De Rogier Hulst Foundation is een stichting die als inzet heeft de wereld mentaal mooier te maken. Het is een initiatief van Astrid van Vugt, haar familie en de vrienden van haar zoon Rogier, ter nagedachtenis aan zijn leven.

Rogier Hulst kwam in 2012 om het leven t.g.v. zelfdoding. Hij was een creatieve geest, die op een gegeven moment geen rust meer kon vinden in zijn hoofd, het gevoel had dat hij nergens terecht kon met zijn probleem en geen uitweg meer zag. Na een periode van rouw en verdriet was Astrid vastbesloten om zin te geven aan haar verlies en het leven van Rogier. Voor Astrid stond 1 ding vast: er zou een plek moeten komen voor jongeren als Rogier, waar ze hun talenten konden ontdekken, leeftijdgenoten konden ontmoeten, maar waar ze zich bovenal gehoord en gezien zouden weten en waar mensen zouden zijn die hun konden helpen bij het vinden van antwoorden op hun (levens)vragen. Het vinden van gelijkgestemden, lotgenoten, jongeren die enthousiast waren en professionals uit de zorg en het onderwijs die het idee van Astrid onderschreven is een lange zoektocht geweest.

In het afgelopen jaar is deze in een stroomversnelling gekomen: a) door 'bij toeval' te stuiten op het initiatief van Overkop huizen in België; b) naar aanleiding van diverse bijeenkomsten, onder meer in Noord-Holland en Utrecht – op initiatief van Astrid georganiseerd - over inloophuizen. Hierbij bleek dat haar idee van inloophuizen niet alleen breed wordt ondersteund, maar ook dat er in Nederland veel animo is om bestaande initiatieven door te ontwikkelen naar het idee van Astrid en de opgedane ervaringen in België. Met deze beleidsnota wil de Rogier Hulst Foundation de realisatie van inloophuizen dichterbij brengen.

Meer informatie over de Rogier Hulst Foundation, haar doelstellingen en activiteiten is te vinden op:
<https://www.rogierhulstfoundation.nl/>